

Špičkové evropské výzkumné instituty směřují k genderové rovnosti

- Přibližně polovinu studentů PhD v Evropě tvoří ženy. Při postdoktorandském studiu však počet výzkumných pracovníků klesá a na vedoucích pozicích se dramaticky propadá. Tyto údaje ukazují dramatické plýtvání talenty a zdroji ve vzdělání, výzkumu a na trhu práce.
- Třináct výzkumných institutů z Evropy v oblasti věd o živé přírodě, z nichž všechny jsou partnery aliance EU-LIFE, hodlá současnou nevyrovnanou situaci týkající se mužů a žen ve vědě změnit. Za podpory organizace specializující se na gender budou realizovat projekt LIBRA, který má za cíl jednak zhodnotit současný stav genderové rovnosti v různých institutech a zavést inovativní kroky ke zvýšení zastoupení žen a jejich účasti ve vedoucích pozicích v oblasti věd o živé přírodě v Evropě, a také zvýšit vědeckou excelenci tím, že zahrne dimenzi pohlaví a genderu do svého výzkumu.

Věda je hlavním motorem pokroku vědění a klíčovým hráčem ekonomiky a rozvoje společnosti v Evropě. Ale když se podíváme na organizaci nejexcelentnějších výzkumných institucí, které vedou novátorské, riskantní a průkopnické projekty, je zřejmé, že zde stále jsou struktury, kde dominují muži. Objektivní vyhodnocení údajů týkajících se žen ve vědě jasně naznačuje, že přestože otevřená diskriminace nyní v Evropě prakticky chybí, mají ženy menší šanci dosáhnout vedoucí pozice. Důvody se často skrývají ve stále přítomných diskriminujících strukturách, jako jsou jazyk, symbolické dimenze, automatické vzorce chování, tzv. „selský rozum“ a rozšířené hluboce zakořeněné názory. Zatímco tyto struktury nemusí nutně přispívat k přímému, aktivnímu diskriminačnímu procesu, zcela jistě vytvářejí předsudky, které diskriminační podmínky vůči ženám umožňují.

Ani v disciplínách, kde jsou ženy početnější, jako jsou vědy o živé přírodě (s ~56% nositelkami titulu PhD na úrovni EU-27), nepokračuje silné zastoupení žen mezi studenty a výzkumnými pracovníky úměrně do vyšších a vysokých rozhodovacích pozic. V Evropě tvoří ženy jen 20% profesorů, jak uvádí pro EU-27 She Figures 2012. „Je na čase pustit se do práce. Všichni známe statistiky týkající se tohoto tématu a teď je čas konat,“ tvrdí Isabelle Vernos, výzkumná pracovníce a profesorka ICREA, hlavní vedoucí skupiny v Centre for Genomic Regulation v Barceloně a koordinátorka projektu LIBRA. *“Díky projektu LIBRA budeme moci ohodnotit naše vlastní instituty a začít proces spolupráce, který povede ke konkrétním činům a procesům nejen pro zúčastněné výzkumné instituty, ale také pro celou vědeckou komunitu”* vysvětluje Vernos, která také vede pracovní skupinu genderové rovnosti při Evropské výzkumné radě (ERC).

Třináct výzkumných institutů v oblasti věd o živé přírodě, každá v jiné evropské zemi a všechny jako partneři aliance EU-LIFE, hodlá změnit současnou nerovnou situaci týkající se mužů a žen ve vědě. Široká evropská dimenze projektu LIBRA umožní, aby projekt těžil z několika národních genderových iniciativ, které právě probíhají. Příkladem je iniciativa Athena Swan Charter, která se zavázala v terciárním vzdělávání a ve výzkumu prosazovat kariéru žen ve vědě, technologii, strojírenství, matematice a medicíně. *„Vedení žádosti Athena*

SWAN a skutečnost, že jsme v Babraham Institute obdrželi ocenění Silver Athena Swan Award, bylo úžasnou zkušeností. Díky této žádosti nemáme jen ambiciózní akční plán k podpoře kariér žen ve vědě, ale také novou kulturu a povědomí o genderové rovnosti a jejím prospěchu pro nás všechny," vysvětluje Dr Anne Corcoran, vedoucí skupiny na Babraham Institute. "Naše nedávné zkušenosti zcela jistě přispějí k úspěchu projektu LIBRA," dodává.

Projekt LIBRA zahrnuje monitorování a vyhodnocování iniciativ pomocí organizace specializující se na gender. Výzkumným centřem bude s metodologií sociálních věd, hloubkovou znalostí a zkušenostmi s podporou genderové rovnosti ve vědě a technologii pomáhat ASDO, the Assembly of Women for Development and the Struggle against Social Exclusion. Giovanna Declich, socioložka a výkonná ředitelka ASDO tvrdí: "Je opravdu inspirující novinkou, že výzkumné instituty samotné vedou projekt jako je LIBRA. Více než 20 let se profesionálně zabýváme výzkumem genderové problematiky a jsme nadšení, že můžeme poskytnout naše znalosti tak oddané a nadšené skupině. Je načase, abychom se začali věnovat nerovnosti pohlaví, která je důsledkem komplexního a složitého procesu, prostřednictvím integrovaného přístupu, který zamýšlí LIBRA, a tak spustit strukturální a trvalé změny k docílení genderové rovnosti a povědomí o genderu ve výzkumných institutech."

Deset výzkumných institutů, které vedou tento projekt, a tři přidružená výzkumná centra jsou členy EU-LIFE, iniciativy zaměřené na propagaci a podporu excelence ve vědě a výzkumu v oblasti věd o živé přírodě. "Posláním EU-LIFE je podporovat excelenci, sdílet znalosti a ovlivňovat výzkumnou politiku v oblasti věd o živé přírodě. Gender je důležitým tématem k diskusi, zejména v rámci vyhrazené pracovní skupiny pro nábor a školení. Proto teď díky EU-LIFE běží projekt LIBRA. LIBRA bude klíčová aktivita pro implementaci strukturálních změn v institutech a EU-LIFE bude díky rozsáhlé síti spolupracovníků také sloužit jako katalyzátor pro rozšíření a sdílení získaných znalostí a know-how do jiných institutů v Evropě a po celém světě," říká Henri van Luenen, provozní ředitel NKI – The Netherlands Cancer Institute a člen správní rady EU-LIFE.

[O projektu LIBRA \(Leading Innovative measures to reach gender Balance in Research Activities\)^{\[A1\]}](#)

Projekt koordinační a podpůrné akce LIBRA, financovaný rámcovým programem Evropské komise H2020, spojuje deset výzkumných institutů v deseti zemích v oblasti věd o živé přírodě. Všechny jsou členy aliance EU-LIFE, která má za cíl vytvořit a podporovat excelenci v oblasti věd o živé přírodě napříč Evropou. Jejich závazek k excelenci je také závazkem k genderové rovnosti. Společně s podporou organizace specializující se na gender nejprve zhodnotí jejich současnou politiku a postupy a identifikují předsudky a překážky vůči pohlaví. Tento proces, kdy se budou učit jeden od druhého, povede k návrhu a implementaci deseti vzájemně sladěných a na míru připravených plánů genderové rovnosti. Cílem těchto plánů je přinést takové dlouhotrvající a hloubkové strukturální změny, které povedou k odstranění institučních bariér a ženám umožní být stejně úspěšné ve svých výzkumných kariérách jako muži. Konkrétně se budou zabývat čtyřmi hlavními oblastmi intervence: 1) politika a metody přijímání zaměstnanců; 2) kariéerní rozvoj a školení; 3) soulad rodinného a profesního života; a 4) dimenze pohlaví ve výzkumu.

Podstatné je, že partnerské výzkumné instituty vyvinou udržitelné postupy, které podpoří přijímání a udržení žen ve vědě, odstraní jakékoli rozhodovací procesy zkreslené vlivem

pohlaví a začlení zohlednění pohlaví do oblasti experimentů, což povede k evropskému výzkumnému prostoru, který je genderově nezaujatý a je si genderu vědom.

LIBRA je 3,5-letý projekt, který získal financování z Evropské unie z programu výzkumu a inovací Horizon 2020 pod dotační smlouvou č. 665937. Tento projekt reaguje na výzvu Horizon 2020 k „*Prosazování genderové rovnosti v oblasti výzkumu a inovací*“ v rámci pracovního programu *Věda se společností a pro společnost*.

Website: www.eu-libra.eu

Partneři:

- Centre for Genomic Regulation (CRG) – Španělsko – www.crg.eu
- Assembly of Women for Development and the Struggle against Social Exclusion (ASDO) – Itálie – www.asdo-info.org
- Research Center for Molecular Medicine of the Austrian Academy of Sciences (CeMM) – Rakousko - <http://www.cemm.oew.ac.at/>
- Institut Curie – Francie - <http://curie.fr/en>
- The Babraham Institute – Spojené království - <http://www.babraham.ac.uk/>
- Istituto Europeo di Oncologia (IEO) – Itálie - <https://www.ieo.it/en/>
- Biotech Research and Innovation Centre (BRIC) – Dánsko - <http://www.bric.ku.dk/>
- Friedrich Miescher Institute for Biomedical Research (FMI) – Švýcarsko - <http://www.fmi.ch/>
- Max Delbrück Centrum fuer Molekulare Medizin (MDC) – Německo - <http://www.mdc-berlin.de/en/>
- Central European Institute of Technology (CEITEC) – Česká republika - <http://www.ceitec.eu/>
- The Netherlands Cancer Institute (NKI) – Nizozemí - <http://www.nki.nl/>

Přidružení partneři:

- Institute for Molecular Medicine Finland – Finsko - <http://www.fimm.fi/en/>
- VIB – Belgie - <http://www.vib.be/en/>
- Instituto Gulbenkian de Ciência (IGC) – Portugalsko - <http://www.igc.gulbenkian.pt/>